

Előfizetési ár:
Vidéken: Helyitt:
Évnyegyedre 2 f. 50 kr.
Félévre 1 f. 40 kr.

HETILAP

Hirdetések és magánviták:
Hirdetések és magánvi- melyhez minden izbeni
tárk négy hasábos gar- beiktatásnál még 10 pkr-
mond sora 3 p. kr., a helyegjűj számítandó.

Az iparvilág, tudomány, művészet és szépirodalom köréből.

Emlap szellemi és anyagi ügyeit illető minden levd
a SZERKESZTŐSÉG-hez czimzendő.

Bérmertelen leveleket csupán rendes levelezőinkből
fogadjunk el.
Kéziratokat nem küldünk vissza.

Megjelen e lap jelen ivnyi alakjában minden szerdán
és szombaton dében.

Table with 2 columns: Gyertya, font. Rows showing prices for different quantities.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Ismét előfizetésre hívjuk fel a t. cz. közönséget lapunk érdekében. Jól tudjuk ugyan, hogy napjainkban a politikai rázkódások sokkal nagyobbak, mintsem az olvasó közönséget ne érdekelhetnék, s közönségünk is általában anyagilag jobban ki van merítve, hogysem többféle lapot tarthatna. Amde Erdélyt magyar lap nélkül hagyni nem lehet fajunk iránti tekintetből, és saját legközelebbi érdekeinket elhanyagolni még a külmozzalmak ámulatában sem szabad. Hogy tehát t. cz. olvasóink igényeinek eleget tehessünk, mindent elkövetünk arra, hogy lapunk végre a politikai élet mozzanatainak is tolmácsi lehessen; addig is, míg e reményünk valószínű, angyasi és szellemi érdekeink fejlesztésében nem fog lapunk sem fáradságot, sem áldozatot ismerni.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyitt: (a julius — sept.) évnegyedre 2 f. 24 kr. | Vidéken: (a julius — sept.) évnegyedre 2 f. 50 kr.
(a julius — dec.) félévre 4 „ 48 „ | „ (a julius — dec.) félévre 5 „ 40 „

Előfizetéseket helyitt elfogad a Stein és Tilsch könyvkereskedése, vidéken minden cs. kir. postahivatalt.

Az előfizetéseket tartalmazó levelek bérmertentesítendők.

Hogy lapunk szétküldése pontosan történhessenek, a megrendeléseket mielőbb megtenni kérjük.

Tartalom:

Egyszerűsítük háztartásunkat. I. — Mezőgazdasági tanulmányok. IV. J. E. — Erdély nevezetesebb családai és törvények családírataink philozophiájához. K. L. — Vázlatok a Törökbirodalom történetéből. (Folytatás.) — Hírfüzér. — Tárca. — Hirdetések.

Egyszerűsítük háztartásunkat.

Nehéz idők jönnek. Láthatárunk még tiszta hazánk felett, még derült az ég; de láthatárunkon túl füstfellegek boronganak. S ki tudja, mikor fog végkép felderülni.

A határainkani mozzalmak pénzforgalmunkra károsítólag nehezülnek. A két Oláhországgal volt Erdélynek majd minden kereskedése: kézműveink ott keltek, mintegy száz boltot bírának kereskedőink oda kün; míg a nép gabonát és bort szállítja be a kopárabb tájokra. Magtárunk s piacunk ki tudja, mikor fog régi erejébe visszaállni?

Benn a hazában a pénzforgalom apadása statisztikai adatokban kimutatható. A forradalom által felszökötett ár mondhatni semmiben sem esett vissza; majd mindennel úgy vagyunk, mint a zsemelével, hogy az évek előtt váltó kracczáros kifilt, zsemlet most pengő krajczárral kell fizetnünk. A cikkek ára felszökent: a nagyobb rész jövedelme vagy megapadt, vagy új terhek nehezültek mindenikre. És a háztartás ha nem is meg mindenütt régi pazar fényében; de vannak osztályok, melyeknél semmit sem akarnak alá hangolni.

Uj idők álltak be, s mi még is a régiak vagyunk. Ábrándos reményekkel kecségetjük magunkat ott, hol azok különben sem segítenének. Beláttuk, s naponként mind inkább belátjuk, hogy ujja kell születnünk, hogy fenntarthatassuk magunkat; s mi e metamorphosist még megkezdenni sem szeretnők.

Egyesek erénye, erélye igen keveset tehet ugyan; de példány kell a tömegnek. Pedig a tömegre van szükség, mert csak a nemzet összes akarata segíthet. Nemzeti reformok kellenek, mert a súlyedés átálatos. Mindnyájunknak ébredni kell, mert elég hallhatóan ütött órája.

Bár mily kétségbeejtő foglalkozás, de szembe kell néznünk egy orjási gondolatall, mely lehet hajnal, de lehet estcsillagunk is. Államtani nézet, mikép: nemzetek, birodalmak ezoréves koruk körül vagy összedőlnek, vagy csak átalakulás által tarthatják fenn továbbra is magokat. Pár tized mulva édes nemzetünk ide költözésének ezredévét ünnepe-

hetné. Még e században megülhetnők a nagy nemzeti örömnünepet; de hihetőleg csak úgy lenne örömnünk állandó, ha beléletünk utolsó rétegeig vinnők a józan reformokat.

Ily ezredéves örömnünpre készül Oroszország is néhány év mulva. Még mindkettőt megérhetjük.

Csupán háztartásunkat véve, nem lehet be nem vallanunk, hogy az eddig még mind keleti fényűzés gondatlanságában uszott. Aristocrataink nem házat, hanem udvart, fejedelmi udvart tartának; a közép rend a német bárók legiójánál mind külön asztalt terített. A ruházat fent és alant Páris utolsó divatjára szabott. Posztót, selymet külföldről kapánk. Reggelink-, osszonyánkban a chinai császárt utánoztuk. Afrikából lovaink vannak. Amerikából egy grófnál szekeret láttam. A világ öt része fényűzését halmoztuk vala egymásra — azon a ponton, melyen anyagilag megbukánk.

Bukásunk borzasztó robajjal történt, s nagy része már is feledni látszik. Azt hiszi azon napokat csak átaludtuk, s hogy e napokat a 47-bellekhez lehet oda huzni. Behunyják szemüket a mélységes örvény és sirtüdő előtt, mely azon napon s napjaink között sötétlik.

A nemzet eszélyesebb része, a magának mindig eszélyes főri rend most is feltalálta magát. Miként hajdan a csatába, ugy most is elől mene a lemondásban. Bezárta estvélytermeit; udvart megapaszta; asztalt szerényebé tette. És — falura ment, mezei jószágaira: elvonta magát, gazdaskodik, edzi lelkét, erejét; gabonát tenyész, paripákat nevel . . . s a mezei lég durva de egészséges illatozónében nevel fiaikat, életerős fiaikat, az eddig elkényeztetve neveltek helyébe.

Gyönyörű névsorát lehetne adnunk mezőre szállt, s mezőn barnuló józan gondolkodó főurainknak. Igen azon főrendi asszonyoknak, kik a gyermekek szobáiba, a kamara és konyhába reformokat vittek be: és vajjon a középrend aránylag mutat-e fel ennyi lemondást? ennyi küzdelmet a nemzeti közszegényedés árja ellen?

Nehezen. S be kell vallanunk, hogy a városi tehetősebb rend — majd semmit sem. S hogy ezen meggyőződésen számtani adatok nyugszik, hónapok előtt mikor e sorok tárgyalását ígérém, ép ily határozottan kifejeztem.

Azóta egy esőlen tavasz s be nem számíthatott consummensek a városok piaczaín drágaságot idéztek elő. Kolozsvár piaczaín a gabonár az 1816-7-beli szükség rémitő ára két harmadát üt. A nép rómúlve néz egymás

szemébe. Egy napot alig temethetjük a mássikkal — hallom panaszolni ablakom alatt. Ki tudja mikor és hol fog végződni? Alig volt tehát egyszer korszerűbb mint most, háztartásunk reformjairól egy pár komoly szót emelni.

Vagy is nem annyiban reformokról, mint egyszerűsítésről, mit csak ugy érhetünk el, ha háztartásunk történeti ösmultja egyszerűségét még egyszer divatba hozzuk.

Mezőgazdasági tanulmányok. *)

A szél fú, és a tudatlan nem érti hasznát, csak dülásától fél; az ég áldását hullatja esős és harmatos cseppekben s az együgyű nem tudja származását, csak azt ismeri, hogy érette istennek hálával tartozik. . . Szép a dolgokat magukra, szebb okaikkal ismerni!

A gazdaság a szokott slendrián szerint úgy is nincsen haszon s gyönyör nélkül, elméleti képzettséggel párosulva egyike a legnemesebb foglalkozásnak. A világot a látható teremtmények milliói, a sorjában feltűnő és lemerülő események teszik kétségkívül széppé; de ezt csak azok fogják fel, kik a dolgok okaiba, a természet műveinek titkába hatni képesek.

Nálunk eddigelő a mezőgazdaság merő gyakorlaton alapult. Gépileg tudta a nép, mit mikor és hogyan kell tenni; de okáról: miért van ez és az ugy? nem lehetne-e jobban is? soha nem gondolkodtak. A földmívelésnek a tudomány, s ennek amaz segítségéül nem volt. Ez egyik oka, hogy mezőgazdaságunk oly igen hátra és rossz karban áll.

Ennek változni kell. Lenni kell egyéneknek, sőt egész osztálynak, melyek magukat a gazdaság által érdekeltesseék, az okszerű földmívelés meghonosulását czéljukul tűzék, korszerű gazdai nézetek terjesztését elősegítsék, általában mezőgazdasági állapotunk átalakítása nagy munkáját megkezdjék és végrehajtsák. Erre hivatnak a gazdasági lapok kezelői és írói, a gazd. egyesületek gyűlései, választmányi tagjai st.

Am mert a gazdaság egybekötve a tudománnyal a legbizonyosabban viend minket egy jobb lét felé, mely után ugy sovárog minden jó magyar. És nekem erős hitem, miszerint a mi ujjászületésünk, nagy és sok vesztőségeink kigyógyulása, a nemzeti irodalom és nemzeti

*) Lásd Hetilap 33-ik sz.

gazdaság terén erőteljes munkásság és korszerű javítások által eszközölhető.

Ha már a gazdaskodás lön önvalasztott nemes foglalkozásunk, üzzük azt önodadással, hogy jöjön belőle haszon ránk és a közre. Ha egyéb nem is, az, hogy hazánkért teszünk, meg kell hogy édesítse munkásságunkat. Tudjátok-e mint nem szereti a jóra való magyar a sem hideg, sem meleg dolgot. Egész igyekezet, szenvedélyes tárgyongyűgés, ősz-szes egyének egyszéla központosítása — ez jellemzet minket eddigien. Legyünk ezután is a régiek. Ha földmivelőknek kell lennünk, mutassuk meg, hogy itt is tudunk emberek lenni talponkon; beszéljék tetteink, hogy nem vagyunk afféle pimasz népfaj, mely önlában nem tud járni, önhonában nem tud megélni; mutassuk meg, hogy nem szorulunk senki kégyelmére, hanem bár mint bánjék velünk a világ folyása, meg tudunk élni saját ember-ségünkkel.

Ily gondolatok forognak lelkemben min-dig, midőn ekém után ballagva visszaemléke-zem, hogy egykor egy más téren én is sze-retet hazamát szolgálám. Hogy ne fájna egy és más, a mi van, ne ohajtanék vissza néme-lyeket, a mik voltak, nem mondom; de ke-vély vagyok reá, hogy öntudatom utoljára mégis mindig megvizsgál. Dolgomat végzem s gazdasági könyveimhez fordulok. Olvasok s egy-egy öreg földmivelvel beszélgetek. Ta-pasztalásaikat kérdeim ki egyik vagy másik ága iránt a mezőgazdaságnak. De úgy látom, mint feljebb is mondam: a nép a gazdaság-nak csak mechanizmusát tudja, titkát nem; az anyagot ismeri, a lelket nem!

Egy pár üty beszélgetés teendi mezőgaz-dasági tanulmányim tárgyát.

Na s na, János gazda! mondja meg csak nekem, miért kell a zabot és búkkönyt hőle-ven vetni?

Hát, uram, hogy jó nyirokba essék. Hát még? Hogy jobbkor elkészüljön. És még? Biz én többet nem tudok róla.

Hát miért terem meg a zab hegyeken, soványabb földben is?

En biz, uram, nem tudom.

Hát nem jobb lenne-e a zabot is kövér földbe vetni?

A bizony jobb, de azt búzával vetjük be. Miért? Mert annak jobb föld kell. Hát még? Egyebet nem tudok.

Hát melyik helyesebb, egy sovány föld-be zabot vetni vagy búzát? A szükség ha-tározza, uram. Igen, de a búza drágább mint a zab — mondam én. Ugy van; de én mégis sovány földbe zabnál, borsónál egyebet nem vetek. A munkát sem érdemli meg.

Hát az ur mit tart ezekről? Mondjon maga is valamit, hiszen többet tanult, s örök-ké olvassa azt az újságot. Aztán már néhány észtenedeje gazdaskodik.

Jó szívvel, János gazda, hallgassa meg ked. A zab és búkköny kemény héju mag. Nagy és tartós nedvesség kell neki, míg megszirá-hatlik, kikel, gyökeret ver, felnő s árnyat vet-tővének. Száraz természetű növények csirá-záskor, keléskor, szárába indulás- és szem-zéskor — tehát legalább is négyszer jó meg-ázást kívánnak. Ha hőleven vetik el, a két első stadiumon keresztül mennek a téli nedv-vél; május és június elején még szoktak ná-lunk jó esők lenni; sz. János napkor rende-sen szárazság áll be a napnak merő sütése miatt. S ha ekkor a hüvelyes vetemény fel-nincs kapva, tövének árnyat vetni nem ké-pes, vége van a hő haszonvételnek. Másik ok, hogy a zab és búkköny a hegyeket inkább szeretik, az, mivel a szél inkább járja azokat. Ez hasznos rájuk nézve, mert folytonos hi-vességekben vannak. Káros is azonban a hegyi fekvés, mivel az eső hamar lefut, a nyirok hirtelen kiszárad; ezért szükséges a gyakori esők. Köztapasztalás, hogy felhős időjárásu é-vekben jobb zabtermés szokott lenni a hegyes vidékeken. Soványabb földben is megterem-

nek, mivel azok is sovány természetűek és nem is oly nemes gabonafaj, kevesebb lisz-tességök, táperejük van; a számukra szüksé-ges élteő erőt kevésbé termékeny földből is megkapjuk. Agyagos és más tömöttebb föld-ben is tenyésznek, mivel ez mindig több nedv-vel bír s folytonos hívenességben tartja őket.

Bizonyos, hogy kövér föld, több zabot teremne, de hogy jobb minőségűt, az kétes. A növényeknek meg vannak saját vegyülekű földjük, belső alkotásuk és természetök sze-rint, mindenik a magában tenyész jobban. Más föld kell a káposztának, más a hagymá-nak. Ez az eset a fakkal és gabonafajokkal is. A fűznek lapályok és vizek partjai kellenek, havasok a fenyveseknek; puha, könnyű feke-te föld a búzának, agyagos kötöttebb a zab-nak. És én azt tartom, sokkal helyesebb kö-zepes vagy épen gyenge földet zabbal mint búzával vetni; mert hogy az ily föld jókor vetve közepes vagy jó zabot terem, oly bi-zonyos, mint az, hogy búzával vetve, vagy rozsz, vagy csak közepes termést adhat. Sok jó zab pedig többet ér, mint kevés rozsz búza.

Biz igaz az, a mit az ur mondott; én it ta-pasztaltam sokat belőle, csak nem tudom ugy eléadni. Hát arról a búkkönyről mit tart az ur? Hízlalja-e vagy soványítja a földet? Azt mond-ják, az is megterem akár hol. Mások még azt beszélük, hogy ha száme kihull, mind el bor-sosítja a gabonát. Minek jobb használni, szé-nának vagy magnak?

A búkköny — mit fekete borsónak is neveznek, holott sárge színű is van — hízlalja a földet, ha midőn jól megbokrosodott, sőt egy lábnyira is felnőt, ott helyben legeltetik juhval vagy szarvas marhával, vagy pedig alá szántják. Ez a földnek mint zöld trágya sokat használ, egy felől a legelő állatok trágyája és vizele-ténél fogva, más felől, mivel az a tömördek zöld levél, virágessze, és növényzár a lég legtermékenyitőbb elemeiből akkora mennyi-séget vett magához, mennyi gyümölcsreire szük-ség lett volna, mi a föld alá fordulván, annak lön tápláléka, kövérítője, élteője. Itt a rot-hadás is gyorsan megy: egy esendes eső rá egy kis meleg azonnal végrehajtja, második szántáskor már a földdel össze van vegyülve, s a jótékony hatás azonnal látszani kezd.

A búkköny úgy is hízlalja a földet, ha hüvelyezés előtt, teljes virágzaskor lekaszáljuk és pedig három képpen. Egyszer a gyökerek, lehulló levelei, pora, tarlója által; mások az által, hogy levelei és virágesszéi mint ön-éltető orgánumok által a lég tenyészítő és tápláló elemeit beszívja s gyökerei által a földdel közli; harmadszor, megbokrosodván puhán tartja a földet, a nap égő sugarát elveszi, az eső termékenyítő nedvét megtartja, a megtapadástól óvja, mi a földnek könnyű-séget, áthatóságot, erőt ad. Ellenben ha már egyszer meghüvelyezett, sőt gyümölcsét meg is érlelte, már ekkor kövesítő befolyását a nem kis megerősítéssel járó müködés szinte fölemészti. De a puhán maradás és ta-padástól megvédelem még ekkor sincs minden jótékony befolyás nélkül.

Hogy a búkköny akárhol megterem — való. De szerfeletten sovány földben csak gyengén. Zöld korában ismételt alászántással sokat lehet a földön segíteni.

A búkköny el borsosítja a búzát mondják. Ha a magja kihull, ki kell kelnie. De az okos gazda úgy intézheti, hogy akkor keljen ki, mikor nem kárt okoz, de hasznót. Leka-pálván és elyívén a termést, azonnal szántás-hoz kell látni. Az alá fordult mag azonnal csir-ázik és kikel. Mikor harmadszor — vetés alá — szántani kell, mintha bé lenne vetve, úgy néz ki a föld, zölden mint erdő; ekkor fordítsa ismét alá. S ne féljen — kivált ha ezt szárazban tehette — hogy többé felkapjon.

Hogy szénának vagy magnak jobb-e ter-meszteni a búkkönyt? ez egészen a gazda cseljától függ. Ha reményli, hogy földének bár vékony trágyát adhat vetésig, akkor jobb mag-zásig hagyni; mert akkor szára és levelei széna

helyett, magja zab sőt törökbuza gyanánt szől-gál, s a barom hihetlen gyorsasággal hízik föle, jól tejel, derekul fajzik, gyorsan erőre kap. Ellenben ha a föld hízlalása helyéért ve-tette a búkkönyt, akkor okvetlen ki kell ka-szálni első virágzaskor legfeljebb szemzékör. A hüvelyében lévő búkköny különösen jó a lónak és juhoknak. A megérett búkkönyből a szemet nem jó egészen kicsépelni, mert a csép lombjától is megfosztván, csak igen olcsó kóstá változik, s a barom sem eszi jó kedvvel, ha vagy egy szemet nem kap szalmájában.

A mi a vetést nézi, a zabot sürűbben kell vetni mint a rozst és búzát, mivel szinte semmit nem szokott bokrosodni, kivéve egy-egy szemeket, mikor különös jó helyre hull-tottak; a búkkönyt pedig szénának sürűn, mag-nak gyéribben kell vetni, egy harmadrészen zabbal vegyítve, mely azt a leromlástól meg-óvja. A boronálás a zabnál könnyű lehet, csak hogy a mag eltakaródjék; ellenben a búk-könynél jó aprónak kell lenni, hogy a kelést könnyítse, a kaszálást ne gátolja. A búkkönyt megérelve bőv jövedelemforrásává tehetni. Vidékünkben néhány évvel ezelőtt kezdetvén meg termesztése, 2—3 vfrton is vettük kis vékáját.

A búza között vizes esztendőben ter-meni szokott borsót kiválasztván és meggyűjt-vén, e cselra szintoly jól lehet használni. Ma-gam is tettem ezzel próbát, és jó sikerrel... Nálunk a búkkönytermesztés nagy divatban van. Ugarföldünket bevetjük aprilisban, meg-kaszáljuk július végén, szeptemberben bevetjük búzával, és így két hasznót veszünk azon egy évben.

Nevezetes a búkkönynek azon tulajdona is, hogy a földet a gyomtól megóvja, sür-ri árnyaiban, száraz bokros halózata alatt le-hetlen bár minő burjánnak felkapni. Virágos szénája még az istállót is jó illattal tölti el; a barom félannyt eszik belőle csak, mint a réti szénából és sarjuból, gyorsabban jól la-kik, jobb ízűn iszik, az étel gyomrában to-vább tart, szóréne színe szebb, teste csont-jai teliebbek, kedve vidám; négy hét alatt jó gondviselés és takarítás mellett a közepes húsu marha teljesen kihizik.

Zabra és búkkönynek nézve földolog: mi-kor a fagy kiáll a föld egyik végéből, ekéd álljon belé. Ha foly a víz barázdáidon, szánt-sad, ha megfagy is, boronáljad.

Biz igaz az, a miket az ur mondott, jegyzé meg ismét a figyelmesen hallgató Já-nos gazda; de hát az ur honan tudja mind-ezeket?

Kit magam, [kit a más tapasztalásából; némelyiket a ked gazdasága vitélben láttam, némelyiket a máséban; egyikőtől egyet, má-siktól mást hallék; jeles gazdák könyveit is olvastattam és aztán hasznos kalendáriumokat.

De hát azok a könyvirok honnan tanulták? Tapasztalásaikat jegyezték fel, hogy kö-zöljék azokkal, kik olvasni tudnak, és sze-relnek mástól is tanulni.

Az én beszélgető társam új kérdéssel állt elő — de én a feleletet a jövőre halasztom.

J. E.

„Erdély nevezetesebb családai“ és töredékek családiratunk filozofiajához.*)

IV.

A családi zavarok közé az újabb időben egy valóságos zárfal emelkedett, és ez: a czim.

A régi kor czimeit nem ismerjük. Miként következtetni lehet: uram és asszonyom volt minden czim. Sigmond király előtt nem volt czimer, nemes levél: ő kezdi ezék osztoga-tásával az első osztályzatokat.

A czimeket a hivatalok hozták be. Leg-első nyomaira a vágrófságok s liber báró-ságok (zászlós uraságok) czimeiben találunk, melyek azonban nem a születés, hanem a hi- * Lásd Hetilap 41. szám.

vatalho-
előtt E-
látunk,
gróf Já-
ez is i-
A
mi egé-
mesi cz-
dok teki-
dül az-
ságos. I-
szakadá-
A
delmek
tán a c-
Bá-
gén kez-
nevezni.
mar elh-
dön a t-
elest,
és nagy-
kai e p-
a gróf-
senki, k-
A
minden-
heté, mi-
csak a t-
Ferencz
boru ide-
tal tettek
Kik-
tén orszá-
György-
zépén is,
mel. Ugy-
még csak
Tök-
uán ujlag-
ben, I. A
dalmár-
czimtelen-
Mag-
vala a T-
előbb Tel-
de a hagn-
levelet el-
tölt be a
mellett ot-
lós és Ap-
A gr-
jedelmek
bek valón-
az új gró-
tot látunk,
országi m-
nagyságos
vény által-
kor még r-
tes czim-
akkor a f-
A XV-
lepte el a
dogtalanok
század köz-
része gróf-
Hogy
mutatni, ho-
mes, s tör-
s a mellet-
beliszabály
báróságért
ségért 150-
S így
lépte őla, h-
s mintegy
tek körülbe-
a) Apor Met-
a) 1606 apr-
b) Mit tett e-
A báró-
nem a l-
változik-
lót, a w-
ma tekin-
c) Cserei His-

vatalhoz valónak kövte. Innen a mohácsi vész előtt Erdélyben mondhatni csak egy embert látunk, mint grófot Szentgyörgyi és Doznyi gróf Jánost, erdélyi vajdát a XV. században, ez is idegen.

A „nemes, nemzeti és vitéz” cím, mi egész korunkig lejtött: lehetett legelső nemesi cím. Később a kiemelkedőbb családok tekintetes címmel tiszteltettek meg. Egyedül az erdélyi vajda volt tekintetes és nagyságos. Így találta e hazát az anyahontli elszakadás.

A nemzeti fejedelmek korában, a fejedelmek nagyságos címet vesznek fel, mi aztán a család több tagjára is átmege.

Báthori Sigmund alatt a XVI. század végén kezd Prága, mint protector grófokat ki nevezni. Ezzel a nagyságos cím is csak hamar elharapodzott, úgy, hogy 1603-ban, midőn a trónkövetelő Székely Mózes a Barczán elesett, csupán egy szántóföldön tizenegy gróf és nagyságos ur feküdt véreben. a) de Bocskai e protectoroknak véget vet, s őt követve a gróf címet ismét elvetik, s nem maradt senki, ki e címet használna volna.

A nagyságos leve a legfőbb családok minden címze; s hogy ezt senki sem bigyeszthet, mint ma, önkényileg neve élébe, hanem csak a törvényhozás adhatja: bizonyítja Rédei Ferencz megnagyságosítása, kit 1606-ban háboru idején tett szolgálatiért, törvényczikk által tettek nagyságossá. a)

Kiket a törvény ki nem emelt, ha szintén országos tanácsos volt is, még Rákóczi György fejedelemségében, a XVII. század közepén is, beérték a nemzeti és tekintetes címmel. Úgy, hogy I. Apafi uralkodása derekán még csak 11 nagyságos ur vala a hazában.

Tökoly Imre hozá be majd egy század után ujlag a gróf címet Erdély földre 1674-ben, I. Apafi alatt b) s miután mint forradalmár megbukott; a cím ismét lettint. Ily czimtelenül mentünk vissza a magyar korona alá.

Magyarországon már ekkor közönséges vala a grófok és bárók czimzete. Nálunk legelőbb Teleky Mihálynak küldik fennöl meg; de a hagyomány szerint, az azt tartalmazó oklevelet első perczében ablakán kidobá. De nem tőlt be a XVII. század, s már Teleki Mihály mellett ott állának mint grófok: Bethlen Miklós és Apor István stb.

A grófság c) bejött, s úgy látszik, a fejedelmek korából datált nagyságosok büszkébbek valának régi nagyságos czimeikre, mint az új grófságra: honnan 1696-ból egy leiratot látunk, melyben kimondatik, mikép németországi mintára csak grófot és bárót illet a nagyságos cím. A fejedelmi véreken, s törvény által nagyságossá emeltek kivül, ekkor még minden beérte tekintetes és nemzeti címmel; egy szerény osztály volt még akkor a főnemesség.

A XVIII. században ismeretlen ezimvagy lepte el a hazát. A czimtelen családok boldogtalanoknak kezdék érezni magokat. S a század közepén a gazdagabb családok nagy része gróf- vagy báróságért folyamodott.

Hogy valaki ezt megnyerhesse, ki kelle mutatni, hogy őt igen át, mint valóságos nemes, s törvényes születések nyomán jött le; s a mellett fizetnie kelle érte. A díj az 1786-beli szabályozás szerint: grófságért 3000—4000, báróságért 2—3000 forint volt, míg a nemes-ségért 1500.

S így lett az, hogy az osztrakkház föl-lepte őta, ha jól számítjuk: 38 gróf, 54 báró, s mintegy 70 család lett nemes, még mellettük körülbelöl 60 idegen honfussítottat.

a) Apor Metamorphosis Transsilv. II. cikkely.

a) 1606 apr. 15. Kassai 14 art.

b) Mit tett eredetileg e szó: gróf, nem lehet tudni.

A báró szó Cicero korában már elfordult, s nem a legderekabb emberekre alkalmazták. Így változik a szavak értelme: pl. a tory előbb rablót, a wigh büszhödt sert tett az angoloknál, s ma tekintélyes partok neve.

c) Cserei Hist. 62 l.

Mindazáltal, bár mennyire elszaporodott is Erdélyben a magnási rend, Magyarország szerint a nemes renden feljül nem emelkedhetett: egyenlő jogokkal bírtak. Még 1791-n is ezt törvénybe ígtatták. a) s gyakorlatában voltak mind e napiglan. A hivataloknál a cím nem adott felebb ühetési jogot, minden hivatalnál azon renddel ültek, mely renddel előbb vagy utóbb léptek hivatalba.

Nem volt a czimzeteseknek előjoguk, s még is e téren anyai gyengéset mutatá Erdély. Azon családok, melyek egyik ága czimzetes lett, milyen a Földvári, Nalaczi, Petki, Daniel, Henter stb. a méltóságos cím önkényű felvételeben kerestek kárpótlást; minék következtében bizonyos negély halózta be jellemök, mi anyagi jólétük sirásója lett.

A kormányi rendeletek minden preje sem vala képes elfojtani, b) hogy a méltás, s nagyság címet a gazdagabbak ne használják; egyik használta; a nép a más családokra is rá kezdé ruházni; míg végre oda ment a gyengéség, hogy egy-ur ember kinek családja csak e században lett nemes: cselédeit begyűjteté, s elővén friss nemes levelét, felolvasá, mi lép neki a méltóságos cím megérkezett. Oda jutottunk vala Küküllő- és Belső-Szolnokmegyében, hogy már guny volt a megye gyűlések tekintetes karok és rendek megszólítási címze: mert tekintetes lenni már mindenki szégyelte.

E volt az egyik, mi által sailangot szerető nemzetünk magát annyira felszaggatá, erőtlenté, elszegényíté. Szomorú, mikor ily csekély okok; ekkora romlás idéznek elő egy nemzetben. K. L.

Vázlatok a Törökbirodalom történetéből.

II Mahmudtól napjainkig.

(Folytatás.)

Az oroszok főleg azért tarták magukat Sumla előtt, hogy Várna ostromát fedezzék, a melyhez csak észak és nyugot felöl közeledhetni, minthogy épen a Feketetenger partján fekszik, és délről a Dewna tava védi. Tábornok Suchtelen vezeté az ostromot, a mely igen lassan folyt. A törökök mindegyre kirgántak s reggeltől estig a legnagyobb szerezcsével csatáztak. Egy ily csatában hg. Menzikoff, a ki mint vezér működött Várnánál, megsebesült s helyét gr. Woronzoff, új Oroszország fő kormányzója foglalta el. Sept. 7-én s a következő napokon megérkezett a 18,000 főnyi gárda is, vezetve Mihály nagy herczegtől. Miklós czár hasonlag megérkezett Odeszából s főhadiszállást Páris nevű sorhajón vett. Ez időtől kezdve sokkal több szigorral folyt a harc; a törököket véres ellentállás után kiűzték a vár előtti erősségekből s Várnát megrohanták.

A szultán 12,000 nyugott serget küldött ugyan Konstantinápolyból a harc színhelyére, a kik, ha néhány nappal előbb érkeznek, minden baj nélkül bémehettek volna Várnába. De midőn e hadtest sept. 15-n Kamsik folyónál megjelent, a mely a Balkántól északra, és Várnától hét mföldre a Feketetengerbe szakad, tábornok Golovin már a Dewna tava déli partján állott, s a segéd had csak szerencsés csata után egyesülhetett volna a vár őrségével. Omer Wrianne, az arnautok feje, Sumlából 8000 emberrel kijöven egyesülni akart ez elkéselt segédsereggel. A Kamsik folyó partjai megvizsgálására kiküldött orosz hadosztály véletlenül ez ellenségre bukkant, s ott veszett. Sept. 27-n Omer Wrianne egész a Dewna-tó közelébe nyomult, s másnap megtámadta az oroszokat, a kik a Sumla és Várna alól küldött csapatokkal erősbülve fogadták őket. A törökök hősileg harczoltak, az oroszok csak azzal kerültek ki a megveretést, hogy mege-

a) 1791 XVIII. art.

b) Lásd a cím feletti vitát. Teleki könyvtár cartofilae. 1147. 387 l.

rösített táborukba vonultak a fő jobb partjára, a honnan csak azután jöttek ki, miután új segítséget kaptak.

Ez alatt Várna ostroma kevés eredményt nyel ugyan, de szakadatlan folyt. A várparancsnok Jussuf basa volt, de a várban lévő kapitán-basa is fővezérséget gyakorolt. Az oroszok a várfalon két nagy nyílást csináltak, a melyeken október 6 és 7-ke éjelen válogatott csapatok rontottak be s egész a város közepéig hatoltak, de mind oda veszttek. A onban az ostromlottak végre meggyőződtek, hogy tovább nem tarthatják magukat az összerombolt várban. A kapitán-basa, miként már egy ízben tőn, a feladás feletti alkudozásokkal akart időt nyerni. Az évszak vége felé járt, és a fővezér, Iszeth Mehemed basa friss csapatokkal közelévé, mindennapnyi haladék nyereség lett volna. Oct. 10-kén Jussuf basa az orosz táborba ment, s kijelenté, hogy a vár magát tovább nem tarthatja, hogy azonban a kapitán-basa magát megadni nem akarván, ő magát a czár védelme alá helyezé. Más nap reggel a török várőrség, elcsábítva alkalmasint Jussuftól, soronként kiszökött a várból s az orosz táborba ment, s kijelenté, hogy a vár magát tovább nem tarthatja, hogy azonban a kapitán-basa magát megadni nem akarván, ő magát a czár védelme alá helyezé. Más nap reggel a török várőrség, elcsábítva alkalmasint Jussuftól, soronként kiszökött a várból s az orosz táborba ment, s kijelenté, hogy a vár magát tovább nem tarthatja, hogy azonban a kapitán-basa magát megadni nem akarván, ő magát a czár védelme alá helyezé. Más nap reggel a török várőrség, elcsábítva alkalmasint Jussuftól, soronként kiszökött a várból s az orosz táborba ment, s kijelenté, hogy a vár magát tovább nem tarthatja, hogy azonban a kapitán-basa magát megadni nem akarván, ő magát a czár védelme alá helyezé.

Az oroszok a miy gyorsan s a hogy csak lehet, kijavíták a lerombolt erősséget, s annak megrohanásától már nem kellvén rettegniök, a törököknek arcot fordítva, a balkáni egész hadsereg visszavonult a Dunán; a jobb parton csak tábornok Roth hadteste maradt, Várnában és Bazardzsiában. Az orosz hadsereg többi része a fejedelemségekben telelt.

Ez alatt az ásiái hadjárat sokkal szerencsésebb volt az oroszoknak. Paskievits egymásra foglalá el a török erősségeket s győzelmeit csak a tél akasztá meg, de tavaszon újból roppant eredményvel folytató, míg a török hadsereg csaknem teljes megverésével végzé.

Europában tábornagy Wittgenstein tábornok Diebits váltá fel a főparancsnokságban. Ez utolsó elhatározá, hogy a Balkán-vonalon addig át nem tör, míg Szilisztriát el nem foglalta. Május 17-én (1829) meg is jelent az orosz hadsereg e vár alatt, azonban annak ostromához mindjárt nem kezdete.

Ugyanezen időben az új nagyvezér, Resid basa (nem a jelenlegi) tábornok Roth ellen indult, a ki Várna körül hosszú fél körben állt hadtestével. Az oroszok alig állták ki a nagyvezér támadását, s ha tábornok Wachten Dewnából segítségükre nem jő, alkalmasint veszteséget szenvedtek volna, így azonban a törököknek kelle visszavonulni. Tábornok Rynden két ezreddel oly hevesen s vakmerőn üldözé őket, hogy egyik ezredet a törökök egy szorosba bekerítvén, lemészárlák.

Tábornok Roth jónak látta eski-arnautlari főhadiszállását odahagyni, s Kosludsiba vonult. A nagyvezér körülvette ekkor Paravedit, a mely csak 5 mföldre esik Sumlától s támaszpontul szolgálhatott volna az oroszoknak, ha ezek Sumlát ostromolják. De a törökök még oly járatlanok voltak az ostrom vezetésében, hogy hetek teltek el a legkisebb eredmény nélkül.

Tábornok Diebits, értesülve e körülményről, a harmadik gyalog hadtestet Szilisztria alatt hagyá s 21,000 emberrel s 94 ágyúval elindult, hogy a nagyvezért Sumlától elvágja s kényszerítse ütközetre. Jun. 11-én találkoztak s a csata Kulevtsánál történt. Mindkét fél szokott elszántsággal harczolt, s a győzelem az oroszoké lön ugyan, de annyira ki voltak faradva s megrongálva, hogy az ellenséget nem üldözheték.

A nagyvezér előtt e szerint el lévően vágya a Sumlaba vezető egyik út, azon kelle igyekeznie, hogy a másikat használhassa.

a mely Kamtszik felé visz. Azonban visszavonulását rejtve kelle tennie, a mi sikerült is, mert jobb szárnyát helyt hagyá, a többi sereggel egy erdő-meggett elvonult, úgy hogy az oroszok csak akkor vevék észre e hadi csélt, a mikor már meg nem akadályozhaták. Néhány ütég-köcsit a légbe röptének, ezzel a különösen sem nagy rendben visszavonuló török sereget megzavarák, de az éj miatt üldözésével föl kelle hagyniok.

(Vége köv.)

HIRFÜZÉR.

Kolozsvár június 13-kán. Vásárunk lefolyt folytonos esőzés között, s tán épen ennek tulajdoníthatjuk, hogy különösen vevők kevesen jelentek meg. A lovásárt közepesen mondhatni; középszerű ló volt sok és jó árón is keltek; erre leg-több vevő ifjú csikókat 3-4 évesig 110-140 pftért keresve keresték. Nemesebb fajú ló kevés, és azt is borzasztó áron tartották. Szarvasmarha nagy számmal, ezek közt az ifjú 1-2-3 éves tulokok keltek leginkább havasi oláhainktól összeszedve. A mi az országos vásárt illeti, ha a vásári czédulát, a szegele-teken lévő pesti ruha-, ékszer- és kalap-kereskedők vásári hirdetéseit nem látnánk, nem is tudnók hogy van. Hja, szük a pénz. Adó volt elég, vevő kevés. Az élelmi czikkek mind elkelték, de a nélkülözhetőket lehetőleg mel-lyő mindenki vásárolni. Szalona 80-83 frt. mázsája, első nap elkölt. Haj 92-96 ft. Zsir 2 ft. 20 kupája. Szegedi szappan 95 ft. Sze-beni gyertya nem volt; ide való 110 ft. Tisz-ta búsa köbke 36-38 ft. Elegyes 28-32 ft. Rozs 24-25 ft. Török-búza 20 ft. Zab 10 ft. 40 kr. Egy székér cseresznye is volt, véréja 10 fton.

*Keményfi ur közelebből egy szóró-gépet kapott ugyanazon gyárból, a honnan a csepülő- és kapáló-gépeket küldék. Működni még nem láttuk, de alakja s egyszerűsége szinte biztosság czélyszerűségére. A kinek szórni való gabonája van, Keményfi ur a gép megpróbálása végett szívesen kirostaltatja.

*A marha-hajtások Oláhországból újabb rendeletig fel vannak függesztve, minthogy a kimpinai körültehen veszélyes marha-dög nyoma mutatkoznak.

O'Felsége a Császárné ötvenhatezer-hétszáz ötven pft-ra menő jegyándokát kegyes volt jótékony czélokra és a birodalom humanus intézetei javára ajándékozni.

— Angliában jelenleg egy olyan teleg-ráf sodronyát készitik, a melyet szekerekre rakhatni s csatáreken alkalmazhatni.

— Oroszország államadóssága 1853-ban 401 millió ezüst rubelre ment.

— Hir szerint az amerikai varró-gépet a cs. kir. rubabizottmányoknál alkalmazni akarják.

— Az irói nyugdíj-intézet tehát létesülni fog. A mint a P. Napló jelenti az alapszabá-lyok már készen vannak, s a szükséges en-gedélyért a folyamodás beadvá. Az intézet élén gr. Teleki József és Károlyi Ist-ván urak állnak, oly jó hangzásu két név, a melyek előtt mindenki tisztelettel hajol meg. A ki figyelemmel kísérte azon lelkesülést, a melylyel a Garay ügyet fogadta a közönség, ez eszme létesülésében is himni fog; s ha léte-sül, a magyar nemzet újabb példáját adja életrevalóságának szembe nálánál mivelteb-beknek állított népekkel, a kiknél ily intézet még mindig csak jámbor ohajtás.

— A P. N. szerkesztője a fennebbi czélra összes illetősége 3% -át, a szerkesztői segéd-személyzet pedig 2% -át ajánlá fel. Több író hasonló ajánlatot tön.

— A török tartományokból hajtott vágó marhákért nem csak Erdélyben, de Magyar-országon is el van engedve az utván.

— A nemz. bank majshavi kimutatása szerint az ezüst készlet 44,490,284, a bank-jegyforgalom 280,978,541 fton lett. E szerint az ezüst-készlet egy hó alatt 82,332 ftrtal kevesült, s a bankjegyforgalom 14,689,981 fttal szaporodott.

— A Garay árvainak eddig 9367 f. 17 krt gyűjtöttek; a P. Napló után egyedül 7610 ft folyt be e czélra; remélhetni, hogy ez összeg 10,000 ftra fog szaporodni.

— A dohánygyedárúság 1852-53-ki közigazgatási évben 21 és csaknem fél millió pft bevételt hajtott az államnak, s így egy szinte 4 millió-val többet mint az azelőtti évben. A mikor a magyar tartományokra az egyedáru-ság még ki nem volt terjesztve, a bevétel csak 11 millió s háromszázezer ft volt.

Agto. Bécs jun. 9-kén: arany: 39 1/2, ezüst 33 1/2.

— A „Szivárvány“ czimű szépirodalmi lap Pompéri szerkesztése mellett sept. 1-én fog megjelenni.

— A kihirdetésre váró törvények közt van az országos- és hetivásárokról szóló is. E törvény szerént vásárokat főleg olyan vá-rosok tarthatnak, a melyek vasutakhoz közeli fekvésöknel fogva arra alkalmasok.

A helyb. cs. kir. rendőrigazgatásnál te-mes összeg talált pénz van letéve. A ká-roso jelentse magát azon hivatalnál.

TÁRCZA.

Hasznos jegyzetek.

Az aszkórság ellen. Egy tizenháromeves leányka annyira benne volt az aszkórságban, hogy az orvos kimondá felette a halalos ítéletet. A leányka csontváza soványult, s hangja csak sziszegés volt. Két hétig egy kertben csináltak neki szállást s fa-lura vitték a tiszta, jó légre. Mind hasztalan. Az orvos utána utazott s azt kiáltozá: „Meg kell hall-nia!“ Egy falusi vén anyóka csendesen mosolygott az orvos halalos ítéletén. Két fertály barnasert vett, megfőzte egy garasáru tudófi lehatott leve-leivel egy uj fazékban, ugyanannyi áru ugy ne-vezett fejt mézet s egy marék búzakörpát tett belé, az egészet félgy elfőzte, meghűtötte, finom szöve-ten átszűrte s végre egy üvegbe töltötte. A beteg annyiszor ivott e szerből, a hányzszor neki tetszett s meggyógyult. Anyja az óta sok aszkórt mentett meg ez egyszerű itallal.

Vegyések.

* Egy francia vegyész igen nevezetes szert talált fel azok számára, a kik a bort igen, de a ré-szszegséget nem szeretik. 160 gramm cukros vízben 15 deczigramm ecetsavanyos ammoniakot kell fel-olvasztani s meginni. A részszegség erre rögtön el-mulik, s ha a gyomor nem volt terhelve, még főfá-jás sem áll elő. E szer azon utóbetegségek ellen is jó, a mit rendszeren korhel-levesvel szoktak gyógyítani.

* Payerne nevű francia azt hiszi, kitálalta, mikép lehet mesterségesen levegőt készíteni, s ez-zel kapcsolatban hiszi, hogy a tenger alatti hajózás titkát is fölfedezé. Marseillesben próbát is tett, s néhány matrózzal a tenger alá szállt, s midőn a parton állók már nem győztek várni, egyszerre egy hadihajón pillanták meg, a melyre észrevétlenül lo-pózott. E találmánnyal az angol hadihajók csodá-kat tehetnének, ha alkalmazni lehetne, mert akkor az ellenséges hajókat sem Sebastopol, sem Kronstadt ágyú nem védnék meg az egyesült seregek megro-hanásától, a melyek a tengerből emelkednének ki, mint megannyi Neptun.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(392) (2-3)

6257. Árlejtsi hirdetmény.

A sz. somlyói cs. kir. megyei és ko-rületi törvényszék fogdájában levő fe-gyenczek számára f. évi jul. 1-től 1855 június utolsó napjáig szállítandó ke-nyér és étel-szükségletre f. évi június 19-kén délelőtt 10 órakor a kolozs-vári cs. kir. kat. vidéki parancsnok-ság irodájában árlejtsi fog tartatni, a melyre a vállalkozni akarók azon hoz-zárással hivatnak meg, hogy minden hozzászóló kívánó az árlejtsi kezdete előtt 100 pft bánatpénzt tartozik le-tenni.

A bővebb föltételek az árlejtsi kez-dete előtt fel fognak olvastatni, s ad-dig is a fennirt irodában megtekin-tethők.

A cs. kir. hatonai vidéki parancsnokságtól. Kolozsvárt június 5-kén 1854.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

Előfizetési felhívás A BUDAPESTI HIRLAP

a július-decemberi félévi folyamra.

A jövő félévben e lapnak egy - egyébarant külön álló munkát képző és külön is megszerezhető - mellek-lete lesz, egy 10-12 ivnyi, finom iz-léssel irt francia regény, csinos for-dításban, e czim alatt: „PONTANGES MARQUIS.“ Irtá Girardin Emilné - Ki a „B. P. Hirlap“ t. cz. előfize-tői közül - mire azonban kötelezve nincs a fennirt és jövő július közepén készen levő szép regényt birni akar-ja, azt az előfizetéshez csatlandó és a mellettel küldendő 20 = huz pkr-ért díjmentesen megkapja; nem e-lőfizető számára ellenben vagy könyvüzusi uton azon munka ára 1 = pft. - E munkából a nyomta-tási költségek levonása után megma-radó egész összeg egy létesítendő magyar irói - nyugdíjalapít-ványra fordittatik, mely intézet párt-olását t. cz. Fáy András és Sze-mere Pál köztiszteletben álló ha-zánkai valának szivesek elvállalni.

Előfizetési föltételek:

Vidékre: Félévre 10 pft. Évnegyed-re 5 pft. 20 kr.

A július közepén megjelenő fran-czia regény nyel együtt:

Vidékre: Félévre 10 pft. 20 kr. Év-negyedre 5 pft. 40 kr.

Az előfizetési díj a lap kiadó hiva-talába (Országot, Kunewalderház föld-szint) küldendő. SZERK.

Előfizetési felhívás

A PESTI NAPLÓ

második fél évi folyamára

Vidékre postán küldve, fél-évre július 1-től december végeig 10 frt. - Évnegyedre július 1-től septem-ber végeig 5 frt. pp.

Az előfizetéseket elfogadhatnak min-den cs. kir. postahivatalnál, és Pesten e lapok kiadóhivatalában, uritucza 8. sz. 1-50 emeleten az udvarban, és Emich Gusztán könyvkereskedésében, Ulrich és kigyötucza szegletén. - Az előfizetési levelek bérmenive küldendők. A Pesti Napló kiadó-hivatala.

Előfizetési felhívás

A VASÁRNAPI UJSÁG

hat hónapi az az: július-decem-beri folyamára.

Előfizetési feltételek:

július hótól december utoljájáig pos-tán küldve minden egyéb költ-ség nélkül . 1 ft. 30 kr. pp.

A kiadó hivatalból elvitetve . 1 ft. - - pp.

Tíz előfizetett példányra egy ingyen-peldány jár.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. -

Nyomatott a rom, kath. lyc. könyvnyomóintézete betűvel.

Koloz

Évnegyed-re 5 pft. 20 kr.

A július közepén megjelenő fran-czia regény nyel együtt:

Vidékre: Félévre 10 pft. 20 kr. Év-negyedre 5 pft. 40 kr.

Az előfizetési díj a lap kiadó hiva-talába (Országot, Kunewalderház föld-szint) küldendő. SZERK.

Az előfizetéseket elfogadhatnak min-den cs. kir. postahivatalnál, és Pesten e lapok kiadóhivatalában, uritucza 8. sz. 1-50 emeleten az udvarban, és Emich Gusztán könyvkereskedésében, Ulrich és kigyötucza szegletén. - Az előfizetési levelek bérmenive küldendők. A Pesti Napló kiadó-hivatala.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.

Az előfizetési pénzeket bérmen-tesen beküldetni kérjük.

Azon t. előfizetők, kik a „Vasárnapi Ujság“ négy hónapi, az az martius-júniusi számait birni ohajtják, azokkal postán küldve 1 ft. jával, a kiadó-hi-vatalból elvitetve pedig 40 kr. jával pp folyvást szolgálhatunk.

A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.

Egyetem-utca, 4. sz.